
Enerģētikas attīstības pamatnostādņu 2007.- 2016. gadam īstenošanas ietekmes uz vidi monitoringa ziņojums

Monitoringa ziņojuma izstrādātājs – SIA „Vides eksperti” un Ekonomikas ministrija, kontaktinformācija: Ganību dambis 24D, Rīga, LV-1005, tālrunis: +371 27507017, e-pasts: birojs@videseksperti.lv.

Latvijas valdība 2006.gadā apstiprinājusi Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007.-2016.gadam (Turpmāk – Pamatnostādnes). Tas ir politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valdības politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus enerģētikā turpmākajiem desmit gadiem un iezīmē arī nozares ilgtermiņa attīstības virzienus. Kā galvenie pildāmie uzdevumi enerģētikā definēti energoapgādes drošuma palielināšana, enerģijas pieejamības nodrošināšana iedzīvotājiem, energoefektivitātes pasākumu īstenošana un atjaunojamo energoresursu plaša un efektīva izmantošana enerģijas ražošanā, kas sakrīt ar reālajām enerģijas patēriņa prognozēm un ES enerģētikā uzstādīto mērķu sasniegšanai nepieciešamo pasākumu īstenošanu.

Atbilstoši likumam “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 30.punktam, perioda beigās ir jāveic plānošanas dokumenta īstenošanas monitorings, lai konstatētu plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā.

Pamatnostādņu īstenošanas monitoringa ziņojums izstrādāts, ņemot vērā likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Vides pārraudzības valsts biroja 2007. gada 5.janvāra atzinumu par Vides pārskatu plānošanas dokumentam “Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007.-2016.gadam”, saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 30.-32.punktā noteiktajām prasībām, Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007.-2016.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta rīkojumu Nr.571, grozījumi apstiprināti ar Ministru kabineta 2008.gada 8.maija rīkojumu Nr.246).

Monitoringa ziņojumā apskatīta šāda rādītāju analīze:

- 1) atjaunojamās enerģijas īpatsvars kopējā enerģijas bruto galapatēriņā;
- 2) primāro enerģijas resursu struktūrā veidotais pašnodrošinājums;
- 3) īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās;
- 4) kopējā primāro enerģijas resursu patērētā apjoma attiecība uz IKP vienību;
- 5) siltumnīcefekta gāzu emisijas CO₂ ekvivalents uz saražotās enerģijas vienību;
- 6) kopējās siltumnīcefekta gāzu emisijas enerģētikas sektorā;
- 7) gaisu piesārņojošo vielu (SO₂, NO_x, CO, gaistošie organiskie savienojumi, smagie metāli, cietās daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}) emisijas enerģētikas sektorā;
- 8) koksnes kopkrājas pieaugums pret izcirsto krāju;
- 9) atjaunojamo un fosilo energoresursu īpatsvars primāro energoresursu struktūrā;
- 10) piekrastes ūdeņu vidējās temperatūras izmaiņas;
- 11) pazemes, virszemes ūdens un grunts kvalitāte attiecībā uz naftas produktu un smago metālu piesārņojumu;
- 12) enerģētikas nozari reglamentējošie normatīvajos akti;
- 13) TEN-E projekti, kas vērsti uz Baltijas enerģijas apgādes sistēmu integrēšanos Eiropas sistēmās.

Monitoringa ziņojums izstrādāts ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja izstrādātās rekomendācijas monitoringa ziņojuma sagatavošanai.

Monitoringa priekšmets	Pamatnostādnēs norādītie mērķi un uzdevumi	Rezultāti, situācijas raksturojums
<p>Vides (dabas) faktori:</p>	<p>1. palielināt atjaunojamo energoresursu efektīvu izmantošanu un enerģijas ražošanu koģenerācijas procesā; Spēkā esošais Latvijai noteiktais vispārējais mērķis no atjaunojamo energoresursu (turpmāk – AER) saražotas enerģijas īpatsvaram enerģijas bruto galapatēriņā izriet no Direktīvas 2009/28/EK. Tās 1. pielikuma B daļā norādīts, ka Latvijas indikatīvais atjaunojamās enerģijas īpatsvara mērķis 2013. gadam noteikts 34,8% apjomā. Prioritārie attīstības virzieni šī mērķa sasniegšanai līdz šim bija mērķtiecīgs atbalsts biomasas efektīvai izmantošanai ne tikai siltumenerģijas, bet arī elektroenerģijas ražošanā (koģenerācijas elektrostacijām ar biomasas un biogāzes kurināmo kopējā jauda tika plānota 70-80 MWel), vēja enerģijas izmantošana ar uzstādīto jaudu līdz 135 MW un saprātīga mazo HES potenciāla apgūšana.</p> <p>1.1. Kopējā valsts elektroenerģijas patēriņā piegādes jānodrošina ar atjaunojamiem avotiem (AER-E) 49,3% apjomā 2010. gadā;</p> <p>1.2. Laika posmā līdz 2016. gadam jāapgūst koģenerācijas potenciāls Latvijas lielākajās pilsētās (ieskaitot Rīgu) ar kopējo siltumslodzi aptuveni 300 MWth. Pārējās Latvijas pilsētās ir jāapgūst koģenerācijas potenciāls ar kopējo siltumslodzi aptuveni 100 MWth.</p>	<p>1. Izmantojot Direktīvā 2009/28/EK noteikto aprēķina metodoloģiju, Latvija 2014. gadā ir sasniegusi 38,7% atjaunojamās enerģijas īpatsvaru kopējā enerģijas bruto galapatēriņā. Pēc Eurostat¹ datiem iepriekšējā laika periodā: 2006. g – 31.1 %, 2007. g. – 29.6 %, 2008. g. – 29.8 %, 2009. g. – 34.3 %, 2010. g. – 30.4 %, 2011. g. – 33.5 %, 2012. g. – 35.7 %, 2013. g. – 37.1 %.</p> <p>Lai veicinātu arvien plašāku AER izmantošanu, tika izstrādātas „Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādnes 2006.-2013. gadam, kuru mērķi ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • palielināt AER īpatsvaru kopējā Latvijas energobilancē; • veicināt Latvijas enerģijas apgādes drošību; • ilgtermiņā nodrošināt AER ieguldījumu SEG emisiju samazināšanā. <p>Informatīvajā ziņojumā “Par Enerģētikas attīstības pamatnostādņēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi” norādītie rezultāti:</p> <p>1.1. AER-E: 2009. gadā – 49.2%; 2011. gadā – 41.9%; 2013. gadā – 46.7%;</p> <p>1.2. Rezultatīvie rādītāji: 2009. gadā – 2 737.2 MW; 2011. gadā – 2 904.2 MW; 2014. gadā – 3 76.1 MW.</p>

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat>

	<p>2. nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu, pildot ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokolā un Latvijas klimata pārmaiņu samazināšanas programmā 2005.-2010. gadam noteiktos mērķus par SEG emisiju samazināšanu;</p>	<p>Gaiss</p> <p>2. Pēc EIONET² datiem kaitīgo vielu gaisu piesārņojošo vielu (SO₂, NO_x, CO, gaistošie organiskie savienojumi, smagie metāli, cietās daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}) emisijas enerģētikas sektorā:</p> <p>2.1. SO₂ (tūkst. tonnu):</p> <p>2007. g. – 1.32; 2008. g. – 0.76; 2009. g. – 0.79; 2010. g. – 0.87; 2011. g. – 0.62; 2012. g. – 0.58; 2013. g. – 0.6; 2014. g. – 0.57;</p> <p>2.2. NO_x (tūkst. tonnu):</p> <p>2007. g. – 3.48; 2008. g. – 3.4; 2009. g. – 3.35; 2010. g. – 3.99; 2011. g. – 3.68; 2012. g. – 3.5; 2013. g. – 3.95; 2014. g. – 3.69;</p> <p>2.3. CO (tūkst. tonnu):</p> <p>2007. g. – 1.7; 2008. g. – 1.67; 2009. g. – 1.62; 2010. g. – 1.96; 2011. g. – 1.8;</p>
--	--	--

² <http://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/colrztbba>

		<p>2012. g. – 1.79; 2013. g. – 2.19; 2014. g – 2.21;</p> <p>2.4. Gaistošie organiskie savienojumi (tonnas): 2007. g. – 1.7; 2008. g. – 1.67; 2009. g. – 1.62; 2010. g. – 1.96; 2011. g. – 1.8; 2012. g. – 1.79; 2013. g. – 2.19; 2014. g – 2.21;</p> <p>2.5. Smagie metāli (tonnas): 2007. g. – 1.66; 2008. g. – 1.46; 2009. g. – 1.55; 2010. g. – 1.62; 2011. g. – 1.45; 2012. g. – 1.69; 2013. g. – 2.48; 2014. g – 2.93;</p> <p>2.6. Cietās daļiņas PM₁₀ (tūkst. tonnu): 2007. g. – 0.78; 2008. g. – 0.75; 2009. g. – 0.74; 2010. g. – 0.85; 2011. g. – 0.77; 2012. g. – 0.94; 2013. g. – 1.46; 2014. g – 1.76;</p>
--	--	---

		<p>2.7. Cietās daļiņas PM_{2,5}(tūkst. tonnu): 2007. g. – 0.67; 2008. g. – 0.65; 2009. g. – 0.63; 2010. g. – 0.73; 2011. g. – 0.66; 2012. g. – 0.81; 2013. g. – 1.26; 2014. g. – 1.52;</p> <p>Klimats</p> <p>2.8. Siltumnīcefekta gāzu emisijas CO₂ ekvivalents uz saražotās enerģijas vienību. Siltumnīcefekta gāzu emisijas CO₂ ekvivalenta dati ņemti no Eurostat datubāzes un Saražotās enerģijas daudzums ņems no Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes par pārveidošanas sektorā saražoto enerģiju. 2008. g. – 0.222 kg/MJ; 2009. g. - 0.314 kg/MJ; 2010. g. – 0.352 kg/MJ; 2011. g. – 0.358 kg/MJ; 2012. g. – 0.345 kg/MJ; 2013. g. – 0.335 kg/MJ; 2014. g – 0.426 kg/MJ;</p> <p>2.9. Pēc Eurostat datiem Latvijas kopējās siltumnīcefekta gāzu emisijas enerģētikas sektorā (tūkst. tonnu): 2007. g. – 8 758.3; 2008. g. – 8 305.1; 2009. g. – 7 584.11; 2010. g. – 8 379.65; 2011. g. – 7 511.33;</p>
--	--	---

3. Ietekme uz ūdens kvalitāti
- 3.1. Pazemes, virszemes ūdens un grunts kvalitāte attiecībā uz naftas produktu un smago metālu piesāņojumu.
- 3.2. Piekrastes ūdeņu vidējās temperatūras izmaiņas.

2012. g. – 7 195.26;
 2013. g. – 7 117.63;
 2014. g. – 6 952.97;

Ūdens

3.1. VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"³ datubāzē "Ūdens-2" pieejamie dati par notekūdeņos sastopamo naftas produktu un smago metālu daudzumiem.

	2007	2011	2015
Naftas produkti (t/a)	17.00	36.49	7.49
Smagie metāli (t/a)	20.42	7.76	5.55

Gada vidējās koncentrācijas robežlielumi smagajiem metāliem netiek pārsniegts nevienā no monitoringa stacijām.⁴

3.2. Piekrastes ūdeņu vidējās temperatūras izmaiņas Baltijas jūras un Rīgas Jūras līča novērojumu stacijās. Dati iegūti VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs".

3.2.1. Liepāja, Jūras temperatūra uz virsmas, faktiskā, °C

	2009	2011	2013	2015
Janvāris	1.3	-0.2	0.2	1.4
Februāris	0.4	-0.3	0.0	1.2
Marts	1.4	0.1	-0.3	3.1
Aprīlis	6.7	4.6	4.0	6.1
Maijs	11.3	9.3	10.8	10.8
Jūnijs	14.0	16.3	14.8	15.2
Jūlijs	17.9	17.8	16.2	17.9
Augusts	18.7	18.0	18.3	17.2
Septembris	16.8	15.2	14.1	15.3

³ <http://lvgmc.lv/>

⁴ LVGMC pārskats par virszemes un pazemes ūdeņu stāvokli (2012., 2013., 2014. gadu pārskati)

Oktobris	7.2	10.7	9.6	9.0
Novembris	5.5	7.0	7.8	7.7
Decembris	3.1	4.3	4.1	5.6

3.2.2. Lielupes grīva, Jūras temperatūra uz virsmas, faktiskā, °C

	2009	2011	2013	2015
Janvāris	1.2	-	-	1.3
Februāris	0.7	-	-	1.2
Marts	0.9	-	-	2.5
Aprīlis	5.6	5.3	5.3	5.5
Maijs	10.8	10.9	10.9	9.5
Jūnijs	14.0	15.1	17.2	14.5
Jūlijs	18.1	17.3	19.2	17.2
Augusts	15.1	16.9	18.2	17.9
Septembris	15.1	13.6	12.7	14.6
Oktobris	8.5	9.4	9.7	8.4
Novembris	5.4	6.0	6.1	5.8
Decembris	3.5	2.6	3.4	4.9

Zeme

4. Informācija par Latvijas mežu koksnes kopējo krāju laika periodā no 2007. – 2014. gadam iegūti LR Zemkopības ministrijas⁵ mājas lapā. Centrālās statistikas pārvaldes⁶ datiem, izmantota informācija par izvirstās krājas apjomiem. Pieaugums rēķināts ņemot koksnes krājas pieaugumu no 2009.-2014. gadam un izcirstās krājas kopsummu no 2009.-2014. gadam).

4.2. Koksnes kopkrājas pieaugums pret izcirsto krāju:
2007. g. – -0.3;

4. Koksnes kopkrājas pieaugums pret izcirsto krāju;

⁵ <https://www.zm.gov.lv/mezi/statiskas-lapas/nozares-informacija/meza-resursi?nid=1086#jump>

⁶ <http://www.csb.gov.lv/>

		2008. g. – 0.0; 2009. g. – 7.3; 2014. g. – 0.3.
Sociālie faktori: Iedzīvotāju labklājība, drošība	<p>5. Sekmēt ekonomiskai izaugsmei un dzīves kvalitātei nepieciešamo resursu pieejamību un nodrošināt energoapgādes drošumu, palielinot pašnodrošinājumu un veicinot piegāžu dažādošanu;</p> <p>5.1. Vietējo primāro energoresursu izmantošanai ir jāpieaug līdz 82 PJ 2016. gadā, kas primāro enerģijas resursu struktūrā veidos pašnodrošinājumu vismaz 36 – 37% līmenī; (Pēc 2013. gadā izstrādātā Informatīvā ziņojuma "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādņēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi" pašnodrošinājuma līmenis tika pārrēķināts attiecīgi 32.7 – 33.6 % līmenī).</p> <p>6. nodrošināt iedzīvotājiem enerģijas pieejamību un pietiekamību, pilnveidojot enerģijas apgādes infrastruktūru un plaši realizējot enerģijas efektivitātes pasākumus patērētāju sektorā:</p> <p>6.1. Laika posmā līdz 2020. gadam jāsamazina īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās no 220 - 250 līdz 150 kWh/m²/gadā.</p>	<p>5. Informatīvajā ziņojumā "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādņēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi" norādītie rezultāti:</p> <p>5.1. Vietējo primāro energoresursu izmantošana (primāro enerģijas resursu struktūrā veidots pašnodrošinājums): 2009. gadā – 65.5 PJ (34.7%); 2011. gadā - 62,4 PJ (33,1%); 2014. gadā - 64.9 PJ (34.9%);</p> <p>Ja vērtējam tikai Pamatnostādņēs norādīto pašnodrošinājuma līmeni, tad tas netiks sasniegts, savukārt izsverot informatīvā ziņojuma pārrēķinu, tad mērķis ir izpildīts un kopumā sekmē ekonomiskajai izaugsmei un dzīves kvalitātei nepieciešamo resursu pieejamību un rada pozitīvu ietekmi uz sociālajiem faktoriem.</p> <p>6.1. Rezultatīvie rādītāji ar klimata korekciju: 2009. gadā – 202 kWh/m²/gadā; 2010. gadā - 200 kWh/m²/gadā; 2011. gadā – 200 kWh/m²/gadā.</p> <p>Pašlaik pietrūkst datu par pēdējiem pieciem gadiem, lai viennozīmīgi izvērtētu situāciju, tomēr īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās samazinās un tendence ir pozitīva.</p>
Ekonomiskie faktori: Tautsaimniecības nozaru attīstība	7. Atbalstīt tālāku tirgus liberalizāciju un konkurenci, kas nodrošina ekonomikas konkurētspēju, apgādes daudzveidību un ilgtspējīgu attīstību. Tirgus liberalizācijas process jāaskaņo ar elastīgu regulēšanas principu piemērošanu un energouzņēmumu komerciālās darbības principu tālāku pilnveidošanu;	7. Direktīvā 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu ir noteikti vienoti nosacījumi ES iekšējam elektroenerģijas tirgum. 2011. gadā veikti būtiski grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumos kā arī likumā Par sabiedrisko pakalpojumu

	<p>7.1. Veikt pamatnostādnēs minētos nepieciešamos uzlabojumus enerģētikas nozari reglamentējošajos normatīvajos aktos;</p>	<p>regulatoriem, pārņemot visas ES 3. paketes prasības, kā arī radot juridisko pamatu elektroenerģijas biržas darbībai Latvijā.⁷ Grozījumu veikšana šajos dokumentos ir radījusi pozitīvu iespaidu uz elektroenerģijas tirgus liberalizāciju un konkurenci.</p> <p>7.1. Korekcijas enerģētikas nozari reglamentējošajos normatīvajos aktos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmums 2010. gada 14. aprīlī Nr.1/7 „Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika” • Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmums 2016. gada 14. janvārī Nr.1/2 „Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika” • Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmums 2015. gada 10. decembrī Nr. 1/23 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” • Ministru kabineta 2011. gada 4. oktobra noteikumi Nr. 759 „Noteikumi par publisko elektroapgādes tīklu sprieguma prasībām” • Ēku energoefektivitātes likums • Ministru kabineta 2013. gada 25. jūnija noteikumi Nr. 348 „Ēkas energoefektivitātes aprēķina metode”. • Ministru kabineta 2013. gada 9. jūlija noteikumi Nr. 383 „Noteikumi par ēku energosertifikāciju”. • Ministru kabineta 2016. gada 26.jūlija noteikumi Nr.487 “Uzņēmumu energoaudita noteikumi” • Ministru kabineta 2011. gada 11. oktobra noteikumi Nr.796 „Noteikumi par darbības programmas
--	---	--

⁷ Informatīvais ziņojums “Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi”

		<p>„Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.1.2.apakšaktivitāti „Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai”;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministru kabineta 2013. gada 28. maija noteikumi Nr. 284 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases devīto un turpmākajām kārtām”; • Ministru kabineta 2010. gada 31. augusta noteikumi Nr. 824 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.1.1.apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” projektu iesniegumu atlases otro kārtu un turpmākajām kārtām”; • Ministru kabineta 2009. gada 17. novembra noteikumi Nr. 1332 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.2.aktivitātes „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases otro un turpmākajām kārtām”; • Ministru kabineta 2009. gada 17. novembra noteikumi Nr. 162 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.1.1.apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu”; • Ministru kabineta 2009. gada 17. februāra noteikumi Nr. 165 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.2.aktivitāti „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība””;
--	--	--

	<p>8. Sekmēt apstākļu veidošanos tālākai ES enerģijas tirgus integrācijai;</p> <p>8.1. Sekmēt Baltijas un Eiropas enerģijas sistēmu starpsavienojumu attīstību, piedaloties izpētēs un atbalstot TEN-E projektus, kas vērsti uz Baltijas enerģijas apgādes sistēmu integrēšanos Eiropas sistēmās;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ministru kabineta 2009. gada 10. februāra noteikumi Nr. 138 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases pirmo līdz astoto kārtu” ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 15.04.2011.; • Ministru kabineta 2008. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 28 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.2.aktivitātes „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu”. <p>8.1. TEN-E projektu realizācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polijas-Lietuvas dabasgāzes starpsavienojums šobrīd atrodas īstenošanas stadijā un darbus plānots pabeigt 2021.gadā. • Līdzdalība NordBalt projektā - Daļa no projektam paredzētajiem līdzekļiem tika izmantota arī Latvijas rietumu reģiona pārvades tīklu (elektroenerģijas pārvades tīklu savienojuma rekonstrukcijas projekts „Kurzemes loks” stiprināšanai. Projekta realizācija Latvijas teritorijā sadalīta trijos posmos, no kuriem pirmie divi – 330kV elektropārvades kabeļu līnijas izbūve Rīgā un 110kV elektropārvades līniju pārbūve posmā Grobiņa – Ventspils, pastiprinot ar 330kV līniju – jau ir realizēti. AS “Augstsprieguma tīkls” uzdevumā ir uzsākts darbs pie Kurzemes loka 3.posma īstenošanas, kas paredz 110 kV elektropārvades līniju pārbūvi posmā Ventspils-Tume-Rīga, pastiprinot ar 330 kV līniju un ir noslēdzošais posms visa NordBalt projekta realizācijā Latvijas teritorijā. <p>Saskaņā ar darbu plānu šobrīd uzsākti projektēšanas darbi, kurus paredzēts pabeigt 2017.gada beigās, savukārt reālie</p>
--	---	--

		<p>izbūves darbi sāksies 2017.gada sākumā. Plānots, ka visi darbi projekta ietvaros jāpabeidz 2019.gadā.</p> <p>Iepirkuma procedūras rezultātā 2016.gada aprīlī starp AS "Augstsprieguma tīkls" un personu apvienību "LEC, RECK un Empower" ir noslēgts līgums par „Kurzemes loka 110 kV elektropārvades līniju pārbūve posmā Ventspils – Tume – Imanta, pastiprinot ar 330 kV līniju” projektēšanu un izbūves darbu veikšanu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2007. gadā TEN-E ietvaros Latvija saņēma līdzfinansējumu 50% apmērā projektam "Ģeoloģiskā un ekonomiskā izpēte par dabasgāzes pazemes krātuves iespējamo izveidi Latvijā, Dobeles rajonā" (2006-G130/06-TREN/06/TEN-E – So7.68968). Projekts saskaņā ar noteikto termiņu EK 2009. gada 17. aprīļa lēmumā C(2009) 3046 tika pabeigts 2011. gada maijā. Projektu īstenoja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, savukārt projekta ģeoloģiskās izpētes ģeoloģisko pārraudzību saskaņā ar 2009. gada 27. februārī noslēgto līgumu veica Latvijas Vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūra. • Līdzdalība Dobeles PGK potenciāla izpētes projektā - tika pabeigts 2011. gada maijā. Projekta mērķis bija veikt Dobeles struktūras (lokālpacēlums nogulumiežu segas apakšdaļā) ģeoloģisko un ekonomisko izpēti, lai noskaidrotu gāzes uzglabāšanas iespējas un prognozētu Dobeles dabasgāzes pazemes krātuves izveidei nepieciešamos ieguldījumus. • Trešais Igaunijas-Latvijas elektropārvades tīkla starpsavienojums ir būtisks nākotnes infrastruktūras projekts visam Baltijas jūras reģionam, kas palielinās Baltijas reģiona elektroapgādes drošumu, nodrošinās efektīvu elektroenerģijas tirgus darbību Baltijā un palielinās ražotāju konkurētspēju kā Baltijas valstu iekšienē, tā arī starp Baltijas un Ziemeļu valstīm.
--	--	---

	<p>9. Radīt apstākļus elektroenerģijas ģenerēšanas pašnodrošinājuma pieaugumam.</p> <p>9.1. Pašnodrošinājuma līmenim ar elektroenerģiju uz 2012. gadu ir jāsasniedz 80%, bet uz 2016. gadu – 100% līmeni, kam nepieciešams Latvijā ieviest ne mazāk kā 700 MW jaunu jaudu,</p>	<p>Projekta ietvaros paredzēts izbūvēt 330 kV augstsprieguma elektropārvades līniju 180 kilometru garumā no Rīgas TEC-2 līdz Igaunijas robežai, savukārt Igaunijas pārvades sistēmas operators “Elering” izbūvēs šīs līnijas daļu Igaunijas teritorijā līdz apakšstacijai Kilingi-Nõmme.</p> <p>2016. gada 24. augustā MK ir apstiprinājis projekta IVN rezultātus Latvijas teritorijā un piešķīris projektam nacionālas nozīmes statusu. 2016. gada beigās ir izsludināta iepirkuma procedūra līnijas izbūves darbiem Latvijas teritorijā.</p> <p>Realizētie elektro- un gāzes infrastruktūras projekti, kam piesaistīts Eiropas Savienības finanšu instrumentu finansējums, ir sekmējuši Baltijas un Eiropas enerģijas sistēmu starpsavienojumu attīstību un Baltijas enerģijas apgādes sistēmu integrēšanos Eiropas sistēmās.</p> <p>9. Informatīvajā ziņojumā “Par Enerģētikas attīstības pamatnostādņēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi” norādītie rezultāti:</p> <p>9.1. Pašnodrošinājuma līmenim ar elektroenerģiju :</p> <ul style="list-style-type: none"> 2009. gadā – 54%; 2011. gadā – 60%; 2014. gadā – 88%; 2015. gadā prognozētais – 96%;⁸ <p>9.2. Rezultatīvie rādītāji:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2009. gadā – 14.3%; 2011. gadā – 14.3%; 2014. gadā – 13.1%. 2015. gadā – 12.8%.⁹
--	--	---

⁸ <http://likumi.lv/doc.php?id=280236>

⁹ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/vide/vide__ikgad__energetika/EN0160.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

	<p>tajā skaitā cieta kurināmo izmantojošu elektrostaciju ar jaudu aptuveni 400 MW;</p> <p>9.2. Siltumenerģijas ražošanas iekārtām vidējo efektivitātes līmeni valstī laika posmā līdz 2016. gadam jāpaaugstina līdz 80%-90%, bet vidējo siltumenerģijas zudumu līmeni siltumenerģijas pārvades un sadales tīklos jāsamazina uz 14%.</p> <p>10. Enerģijas intensitātei 2010., 2015. un 2020. gadā attiecīgi ir jāsamazinās līdz 0,35, 0,28 un 0,22 toe/1000 EUR (2000. gada salīdzināmās cenās).</p>	<p>10. Kopējā primāro enerģijas resursu patērētā apjoma attiecība uz IKP vienību jeb enerģijas intensitāte:</p> <p>2009. gadā – 0.37; 2011. gadā – 0.35; 2013. gadā – 0.32.</p> <p>Primāro enerģijas resursu patēriņš uz saražoto IKP vienību ir samazinājies Pamatnostādņu darbības periodā un tas raksturo Latvijas ekonomikas energointensitātes samazināšanās pozitīvo tendenci.</p>
<p>Pamatnostādnes noteikto projektu realizācija:</p>	<p>Saskaņā ar Nacionālā attīstības plāna nostādnēm tiks sagatavoti nepieciešamie dokumenti mērķu sasniegšanai nepieciešamā finansējuma daļas piesaistīšanai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda.</p> <p>Atbalsts investīcijām energoefektivitātes paaugstināšanai dzīvojamajā sektorā tiks sniegts saskaņā ar ēku energoaudita rezultātā izstrādāto ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu plānu.</p>	<p>Programmas aktivitātes "Infrastruktūra un pakalpojumi":</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ 3.4.4.1.aktivitāte „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”; ○ 3.4.4.2.aktivitāte „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības pasākumi”; ○ 3.5.2.1.aktivitāte „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai”; ○ 3.5.2.2.aktivitāte „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība”; <p>Ēku sektorā īstenotie KPFI projektu iesniegumu konkursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās; ○ Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās ; ○ Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai profesionālās izglītības iestāžu ēkās ; ○ Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās ; ○ Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai pašvaldību ēkās ; ○ Zema enerģijas patēriņa ēkas ;

		<ul style="list-style-type: none">○ Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai;○ Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem ;○ Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ;○ Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājsaimniecību sektorā;
--	--	---

Secinājumi (analītisks paplašināts izvērtējums):

Enerģētikas attīstības pamatnostādnes ir stratēģija drošai, resursus efektīvi izmantojošai enerģijas apgādes sistēmas funkcionēšanai, kas nodrošina enerģijas efektīvu izmantošanu, dzīves kvalitāti, ekonomisko izaugsmi un vides kvalitāti.

Latvijai noteiktais vispārējais mērķis no AER saražotas enerģijas īpatsvaram enerģijas bruto galapatēriņā izriet no Direktīvas 2009/28/EK, kur norādīts, ka Latvijas indikatīvais atjaunojamās enerģijas īpatsvara mērķis 2013.-2014. gadam noteikts 34,8% apjomā. Tā kā rezultatīvais rādītājs 2014. gadā ir 38.65 %, tad šis mērķis ir sasniegts un tā ietekme uz vidi ir vērtējama kā pozitīva.

Lai samazinātu gaisa piesārņojumu, Pamatnostādnēs tika noteikta racionāla un efektīva primāro energoresursu un enerģijas izmantošana, kurināmā, kurš rada mazāk kaitīgo izmešu, plašāka izmantošana un iespējamo alternatīvo energoresursu maksimāla izmantošana. Enerģētikas sektorā laika posmā no 2007. līdz 2014. gadam (posms, par kuru pašlaik ir pieejami precizēti dati) SO₂ emisijas ir samazinājušās vairāk kā divas reizes, tomēr NO_x, CO, gaistošo organisko savienojumu, smago metālu un cieta daļiņu emisijas ir pieaugušas. Siltumnīcefekta gāzu emisijas CO₂ ekvivalents uz saražotās enerģijas vienību ir pieaudzis, savukārt kopējās siltumnīcefekta gāzu emisijas enerģētikas sektorā ir samazinājušās, kas rada pozitīvu ietekmi.

Piekrastes ūdeņu vidējās temperatūras ir diezgan mainīgas, ko ietekmē dažādi, komplicēti faktori, tāpēc viennozīmīgi izsvērt tieši Pamatnostādņu vai enerģētikas sektora ietekmi uz šo faktoru nav iespējams. Ilggadīgie monitoringa dati liecina, ka Latvijas upēs tādu sugu kā upes nēģis, lasis, platgalve un alata populāciju stāvoklis neatbilst pietiekami aizsargātas sugas statusam, kā to nosaka Biotopu Direktīvas 92/43/EEC prasības. Laša monitoringa dati liecina, ka 2012. gada laša nārsta paaudze ir mazražīga vai ar vidēju ražību. Svešzemju sugu monitorings liecina, ka Latvijas iekšējos ūdeņos pašatražojušās populācijas veido divas svešzemju zivju un trīs vēžu sugas, kuras ir ekoloģiski mazprasīgas un plastiskas sugas.¹⁰

Pamatnostādņu ietekme uz bioloģisko daudzveidību nav viennozīmīga, tomēr ņemot vērā, ka koksnes kopkrājas pieaugums pret izcirsto krāju septiņu gadu laikā ir mainījies no negatīva uz pozitīvu rādītāju un siltumnīcefekta gāzu izmešu samazināšana mazina ietekmi uz ekosistēmām.

Vietējo primāro energoresursu izmantošanai ir jāpieaug līdz 82 PJ 2016. gadā, kas primāro enerģijas resursu struktūrā veidos pašnodrošinājumu vismaz 36 – 37% līmenī. Pēc 2013. gadā izstrādātā Informatīvā ziņojuma "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēs 2007. - 2016.gadam noteikto uzdevumu izpildi" pašnodrošinājuma līmenis tika pārrēķināts attiecīgi 32.7 – 33.6 % līmenī. Ja vērtējam tikai Pamatnostādnēs norādīto pašnodrošinājuma līmeni, tad tas netiks sasniegts, savukārt izsverot informatīvā ziņojuma pārrēķinu, tad mērķis ir izpildīts.

Primāro enerģijas resursu patēriņš uz saražoto IKP vienību ir samazinājies pēdējo Pamatnostādņu darbības periodā, un tas raksturo Latvijas ekonomikas energointensitātes samazināšanās pozitīvu tendenci.

Pamatnostādnēs plānotās izmaiņas likumos un normatīvajos dokumentos rada netiešas ietekmes uz vides resursiem un to kvalitāti, kas kopumā vērtējamas kā pozitīvas – vides resursi (gaiss, meža resursi, derīgie izrakteņi, ūdens resursi) un to kvalitāte saistībā ar MK noteikumu izstrādi atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas un koģenerācijas atbalstam, kā arī energoefektivitātes atbalstam.

Arī organizatorisko un sabiedrisko aktivitāšu ietekme uz vides resursiem un to kvalitāti kopumā vērtējama kā netieša un pozitīva. Ir nodrošināta valsts enerģētikas politikas īstenošana un tās prioritātes – siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana un atjaunojamo energoresursu potenciāla plašāka izmantošana.

¹⁰ Saldūdens zivju monitorings, Latvijas Dabas fonds, 2013

Ir realizēti vairāki elektroapgādes un gāzes apgādes infrastruktūras sistēmas projekti. Gāzes apgādes infrastruktūras sistēmas projekts "Dobeles pazemes gāzes krātuves ģeoloģiskā izpēte" tika pabeigts 2010. gada novembrī. Projekta izmaksas ir aptuveni 850 tūkst. eiro, ko līdzfinansēja Eiropas Savienība saskaņā ar ikgadējo programmu enerģētikas nozarē (TEN-E).

Projekta "Kurzemes loks" jauno 330 kV elektrolīniju kopējais garums plānots ap 330 km, jauda – 800 MW un izmaksas ap 220 miljonu eiro. Aptuveni pusi līdzfinansē no Eiropas Enerģētikas atjaunošanas programmas (European Energy Programme for Recovery) un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (Connecting Europe Facility) līdzekļiem. 2011. gada 17. janvārī bija saņemts pozitīvs Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk – VPVB) atzinums par IVN noslēguma ziņojumu „Ietekmes uz vidi novērtējums elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 1. posma rekonstrukcijai”. Projekta pirmā fāze, 330 kV kabeļa izbūve starp apakšstaciju „Rīgas TEC-1” ar apakšstaciju „Imanta”, tika pabeigta 2013. gada 25. septembrī. 2011. gada 16. decembrī ir saņemts pozitīvs VPVB atzinums par IVN noslēguma ziņojumu „Ietekmes uz vidi novērtējums elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2. posma rekonstrukcijai”. Projekta otrā fāze – 330 kV augstsprieguma elektropārvades līnijas Grobiņa–Ventspils izbūve tika uzsākta 2010. gadā un 2014. gada 1. jūlijā nodota ekspluatācijā. Projekta trešā fāze, kas uzsākta 2014. gada decembrī, paredz noslēgt "Kurzemes loka" izbūvi ar posmu Ventspils – Tume – Imanta. Posma kopējās izmaksas ir plānotas 127 miljonu eiro apmērā, no kurām 45 % ir piešķirtais Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (Connecting Europe Facility) līdzfinansējums. 2015. gada 25. martā Kurzemes loka 3. posmam ar MK rīkojumu Nr. 140 ir apstiprināti IVN rezultāti un piešķirts nacionālā interešu objekta statuss. Elektropārvades līnijas izbūves darbiem tika izsludināta iepirkuma procedūra un 2016. gada maijā ir parakstīts līgums par būvniecības darbu veikšanu.

Trešais Igaunijas-Latvijas elektropārvades tīkla starpsavienojums starp apakšstacijām Kilingi-Nimme Igaunijā un Rīgas TEC-2 Latvijā ir realizējams līdz 2020.gadam un ir iekļauts Latvijas, Igaunijas un Eiropas pārvades sistēmas attīstības plānā. Projekta izmaksas Latvijas teritorijā ir plānotas ap 100 miljonu eiro. Igaunijas-Latvijas trešā starpsavienojuma izmaksas daļēji tiks segtas no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (Connecting Europe Facility) līdzekļiem, savukārt projekta IVN Latvijā tika realizēts ar Eiropas Savienības TEN-E līdzfinansējumu. 2016. gada 24. augustā Ministru kabinets projektam ir piešķīris nacionālo interešu objekta statusu.

Investīciju programmu ietekmes, kas vērstas uz energoefektivitātes paaugstināšanu, vides resursu ilgtspējīgu izmantošanu un to kvalitāti, ir tiešas un pozitīvas. Energoefektivitāte ļauj ne tikai samazināt izmantotos resursus un enerģiju, bet arī samazināt kopējo vides piesārņojumu.

Nākamais monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņš: Enerģētikas attīstības pamatnostādņu 2007.-2016. gadam īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējumam nav piemērots.

Monitoringa ziņojuma izstrādātājs:

Līva Asere

SIA „Vides eksperti”

Vides konsultante

Datums: 19.01.2017.

Paraksts: